

11/2011 FORU LEGEA, APIRILAREN 1EKOA, GAZTERIARI BURUZKOA.

(2011ko 70. NAO n argitaratua, apirilaren 11n)

Atarikoak**1**

Espainiako Konstituzioaren 48. artikulua xedatzen du botere publikoek baldintza egokiak sustatuko dituztela gazteriak garapen politiko, sozial, ekonomiko eta kulturean askatasunez eta eraginkortasunez parte har dezan. Konstituzioaren aginduari jarraikiz, Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzko abuztuaren 10eko 13/1982 Lege Organikoak, 44.18 artikuluan, Nafarroako Foru Komunitateari esleitzen dio, osorik, gazteriaren arloko politikaren eskumena.

Nafarroako Foru Komunitateak eskumen horri loturik garatu du gazteriaren arloko politika eta, horretarako, araudi batzuk onetsi ditu, bai aipatu politika gauzatzeko beharrezkoa den administrazio egiturari dagokionez, bai hori osatzen duten zerbitzuei dagokienez.

Araudi horien artean aipatzekoak dira honako hauei buruzkoak: gazteentzako informazio zerbitzuak, gazteekin egiten diren jarduerak, Astialdiko Eskolak, astialdirako hezkuntzako profesionalen prestakuntza eta gazteen parte-hartzea gazteen entitateen bitartez eta, bereziki, gazteen elkarten bitartez.

Gazteria izan da, halaber, Europar Batasunak prestatutako zenbait dokumentu eta planen helburua.

Lisboako Estrategia berrikusiak zehaztutako Europako garapen planaren esparruan, Gazteriaren arloko Itun Europarra 2005. urtean erantsiz bideratu zen gazteriaren arloko ekintza.

Geroago, Batzordeak Komunikazio hau eman zuen 2009ko apirilaren 27an: "Europar Batasunaren estrategia bat gazterientzat: inbertsioa eta gaikuntza. Koordinazioko metodo ireki berritu bat gazteen erronkei eta aukerei heltzeko". Komunikazio horrek lehenetsunez jotzen zituen gazteak Europar Batasunaren ideia sozialean, alegia, gizartearentzako ezinbesteko baliabide.

Gaur egun, Europar Kontseiluak gazteriaren arloko lankidetzaren esparru berrituari buruz (2010-2018) 2009ko azaroaren 27an emandako Ebazpena da eredu berri bat zehazten duena; etorkizun hurbilean, orain prestakuntza prozesuan dagoen 2020 Estrategiak gazteen prestakuntzan, enpleguan eta mugikortasunean izanen du ardatza.

2

Azken urteotan gizartearen izan diren aldaketa prozesuek ekarri dituzten erronka eta aukera berriei erantzuteko beharretik sortu da Gazteriari buruzko foru lege hau. Aldaketa horiek gazteak ukitzen dituzte nabarmenki, eta behar berri batzuk dituen gizarte ingurune bat eratu dute. Behar horiei zeharka eta koordinaturik heldu behar zaie orain.

Bilakaera izan da egitura demografikoetan, biztanleria pixkanaka zahartzen joan baita; aldatu egin dira familia egiturak eta nabarmen aldatu da lan merkatua, gazteak geroz eta beranduago iristen baitira lan merkatu horretara eta hori gazteen emantzipaziorako oztopo baita. Horrekin batera, gazteek denbora gehiago pasatzen dute prestakuntzan eta, bestalde, gehiagok uzten dute goiz eskola.

Aldaketa horiek, besteak beste, erakusten dute gazteek zailtasunak dituztela autonomia lortzeko eta beren bizitzak kudeatzen dituzten eta gizartearen arduraz parte hartzen duten pertsona helduak izatera iristeko. Gainera, globalizazioak hazkundea eta enplegua fabora baditzaie ere, arazoak sortu ahal zaizkie egoera zaurgarrienean dauden langileei, eta gazteek zailago izan dezakete emantzipatzeko bidea, gaur egungo krisi ekonomiko eta sozialak erakusten duen bezala.

Foru lege honek interes berezia jarri du Nafarroako gazteen autonomia faboratzeko ahaleginean, gazteek bizitzarako proiektu propio bat era dezaten, aukera pertsonaleko askatasunean eta antolamendu juridikoak onartu eta babesten dituen eskubide eta erantzukizunetan oinarriturik.

Eremu horretan lan egin behar dute administrazio publikoek, gazteek autonomiaz garatzeko aukera izan dezaten baldintza egokiak faboratuz eta gazteei bizitzarako proiektu propioa eratze bidean lagun eginez, eta, horrekin batera, aukerak garatzeko eta nor bere erantzukizunak hartzeko ingurune egoki eta berdintasunezkoak faboratuz, arreta berezia jarrita egoera zaurgarrienean dauden pertsonengan edo taldeetan.

Azaldu diren inguruabar horiek gazteriaren arloan zeharkako politika ezartzera behartzen dituzte administrazio publikoak. Politika horren helburu edo hartzailerik gazteria izan da eta, arlo horretan garatu den berriazko politikan oinarriturik, gazteak ukitzen dituzten jarduketarako alderdi desberdinak bilduko ditu. Hala, gazteriaren arloko politiken eta beste sektore batzuetako arteko lankidetzaren bultzatuko da, hala nola hezkuntzaren, enpleguaren, barne-hartzearen eta osasunaren sektoreetakoak, horrela, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren barruan gazteriaren inguruko eskumena duen departamentuak koordinatu eta bultzaturik, gazteriaren arloan berdintasunezkoak eta zeharkakoak diren politikak gauzatzeko direla berma dadin. Politika horiek eragina izanen dute Nafarroako gazteriaren bizi baldintzetan eta aukeretan eta gazteen garapenean.

Halaber, gazteriaren arloko zeharkako politikak ongi diseinatu, gauzatu eta jarraitzeko beharrezkoa izanen da gazteriaren arloan aritzen diren gainerako instituzio eta erakunde publiko zein pribatuen parte-hartze aktiboa eta, orobat, gazteen beren parte-hartzea. Azken horiei dagokienez, garrantzi berezia du gazteen elkarte mugimenduak eta, horren barruan, Nafarroako Gazteriaren Kontseiluak, horixe baita gazteek, gazteen elkarten bidez, gizartean duten ordezkari eta parte-hartze organo nagusia.

Foru lege honek bermatu nahi du gazteek parte hartuko dutela politika horien prestakuntzan, eta, horretarako, ingurune egokiak laboratzen ditu, elkarrizketa egituratu eta iraunkorra funtsezko tresnatzat hartzen du, arreta jartzen du talde zaurgarrietan edo arriskuan daudenetan, eta emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren printzipioa txertatzen du emakume gazteen parte-hartze politiko eta soziala bultzatzeko xedez.

Foru lege hau onetsiz, Nafarroako Foru Komunitateak bere gain hartzen ditu jarraibide europarrak eta bat egiten du beste autonomia erkidego batzuetan bideratutako joerarekin. Hala, goratu egin du gazteriaren arloko xedapenen arau maila eta beste gai batzuk arautu ditu, gazteriaren arloko politika integral eta eraginkorra lortu ahal izateko. Horrela, aintzat hartzen da gazteek gure gizartearentzat duten garrantzia, eta araudi sendoa sortu da berdintasunezkoak eta integralak diren politikak abian jartzeko gazteriaren arloan, gazteria autonomo eta arduratsuen aldekoak betiere.

3

Foru lege honek 42 artikulua ditu, atariko titulu batean eta lau titulutan banatuta, hiru xedapen gehigarriak, xedapen iragankor bat, xedapen indargabetzaile bat eta bi azken xedapen.

1) Atariko tituluan foru legearen "xedapen orokorrak" arautzen dira. Horren helburua da Nafarroako Foru Komunitatean gazteriaren arloko berariazko politika bat arautzea, baita zeharkako politika bat ere, hartzaile gazteria izanen duena.

Foru lege honen xedea da gazteen autonomia laboratzea gazteriaren arloan berdintasunezko politika sustatuz; politika horrek norbanakoaren garapenerako, sustapenerako eta parte-hartze sozialerako baldintza egokiak bermatu behar ditu eta, horrela, herritar gazte konprometitu, arduratsu, oso eta aktiboak lortzeko bidea jarri. Zentzu honetan xedea du gazteen emantzipazioa bultzatzea eta bideratzea, elkartasuna gauzatzea, bai eta aukeren berdintasuna ere, arreta berezia eskainiz gazte behartsuenei, eta pertsonen parte-hartze soziala sustatzea, beren arazo eta beharrei buruzko kontzientzia har dezaten bultzatuz; gazteen sektoreetan aniztasuna lantze eta gazte jendearen bizi kalitatea hobetzea, gizarte demokratiko, zuzen eta solidarioa bilatuz, non aisiak gazteriaren beharrei erantzunen baitie.

Foru legearen aplikazio esparrua zabala da, Nafarroako administrazio publikoak ez ezik, gazteen arloan zuzenean edo zeharka aritzen den edozein pertsona fisiko edo juridiko publiko edo pribatuk egiten dituen jarduerak edo zerbitzuak ere sartzen baitira esparru horretan. Foru legearen ondorioetarako, gazte izaera definitzen da, autonomia esparruan egin den moduan eta Europar Batasunaren jarraibideekin bat.

Titulu horretan printzipio orokorrak aipatzen dira, eta gazteriaren arloko politiken printzipio gidariak eta arlo horretako jarduketara publikoa gidatuko duten printzipioak bereizten dira.

Atariko tituluaren bukaeran aipatzen dira gazteek beren gain hartu behar dituzten erantzukizunak eta eskura dituzten aukerak.

2) I. tituluaren izena "Eskumen administratiboak eta plangintza" da, eta bi kapitulutan banatuta dago.

I. kapituluan Nafarroako administrazio publikoen eskumenak arautzen dira; bereizi egiten dira Foru Komunitateko Administrazioarenak, eta horren barnean gazteriaren arloko departamentuarenak, eta Nafarroako toki entitateenak.

II. kapitulua gazteriaren arloko politiken plangintzari eta ebaluazioari buruzkoa da. Horretan aipatzekoa da Gazteriaren arloko Foru Estrategia, dokumentu horretan jasotzen baitira Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteriari buruz dituen jarraibide orokorrak, Nafarroako Gobernuak onetsi beharrekoak, eta gazteria planak, Nafarroako edozein administrazio publikok onetsi ditzakeenak. Kapitulua bukatzen da gazteriaren arloko politiken eraginkortasuna eta kalitatea ebaluatzeko sistema bat prestatu eta ezartzeari buruzko aipamenarekin.

3) II. tituluak "Gazteriaren arloko politikak" arautzen ditu. Gazteriaren arloko politikak lehenesteari eta politika horien tipologiari buruzko bi artikulurekin hasten da. Politika horiek berariazkoak eta zeharkakoak izan daitezke. Mota horietako bakoitzari buruzkoak dira titulu osatzen duten bi kapituluak.

Zeharkako politikei dagokienez, honela banatzen dira: gazteriaren arloko oinarritzko politikak, aukerak sustatzeko politikak, gazteen irispidean jarri beharrekoen gaineko politikak eta, azkenik, gazteek parte hartzeko politikak. Mota horietako bakoitza atal batean araututa dago.

4) Baliabideak eta finantziazioa III. tituluan arautzen dira, eta erabiltzaileek gazteentzako jarduerak, zerbitzu edo instalazioen finantziazioan duten parte-hartzea nabarmendu behar da. Parte-hartze horrek ezin du gainditu horien benetako kostua administrazio publikoek ematen dituztenean.

5) Testu artikuluduna "Ikuskapena eta zehapen araubidea" izeneko IV. tituluarekin bukatzen da, eta bi kapitulutan banatuta dago.

I. kapitulua gazteriaren arloko ikuskapenari buruzkoa da, eta ikuskatzeko ahalmena gauzatzeari lotutako ohiko aurreikuspenak jasotzen ditu.

II. kapituluak zehapen araubidea arautzen du, arau-hauste arin, larri eta oso larriak bereizten ditu eta arau-hausleen definizio zehatza ematen, bai eta ezar daitezkeen zehapenena ere.

6) Xedapen gehigarriek Nafarroako Gobernuarentzako agindu bat ezarri dute, Gazteriaren Plan Integrala prestatu eta abian jar dezan foru legeak indarra hartu eta urtebeteko epean; xedapen gehigarriek, halaber, Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren finantziazioa gaurkotu egingen dela ezartzen dute, eta Nafarroako Gobernuari agintzen diote kontsultako eta elkarrizketa egituratuko prozesuak ezar ditzala erregelamendugarapen baten bitartez.

Xedapen iragankor bakarrak aplikagarritzat jotzen ditu foru legeak indarra hartzean indarrean dauden erregelamendu-arauak, baldin eta indargabetzen ez badira eta foru legean ezarritakoaren kontrakoak ez badira.

Xedapen indargabetzaile bakarrak foru legean ezarritakoaren kontrakoak diren maila bereko edo apalagoko xedapenak indargabetzeko aurreikuspen orokorra jasotzen du.

Azkenik, azken xedapenetako lehenak Nafarroako Gobernuari eta gazteriaren arloan eskuduna den departamentuko titularrari ahalmena ematen die foru legea erregelamendu bidez garatzeko, eta azken xedapenetako bigarrenak foru legeak indarra noiz hartuko duen ezartzen du.

ATARIKO TITULUA. XEDAPEN OROKORRAK

1. artikulua. Helburua eta xedea.

1. Foru lege honen helburua da Nafarroako Foru Komunitatean gazteriaren arloko berariazko politika bat arautzea, baita zeharkako politika bat ere, hartzaile gazteria izanen duena.

2. Foru lege honen xedea da gazteen autonomia faboratzea gazteriaren arloan berdintasunezko politika sustatuz; politika horrek norbanakoaren garapenerako, sustapenerako eta parte-hartze sozialerako baldintza egokiak bermatu behar ditu eta, horrela, herritar gazte konprometitu, arduratsu, oso eta aktiboak lortzeko bidea jarri.

Foru lege honen ondorioetarako, autonomiatzat jotzen da bizitzarako proiektu propio bat eratzeko gaitasuna, aukera pertsonaleko askatasunean eta antolamendu juridikoak onartu eta babesten dituen eskubide eta erantzukizunetan oinarrituko dena; antolamendu juridikoak ezartzen dituen betekizunak betetzea ere izanen da oinarri.

3. Foru lege honek honako xedeak dauzka emakumeen eta gizonen arteko elkartasun efektiboa gauzatzea, bai eta aukeren berdintasuna ere, arreta berezia eskainiz gazte behartsuenei, eta pertsonen parte-hartze soziala sustatzea, beren arazo eta beharrei buruzko kontzientzia har dezaten bultzatuz; gazteen sektoreetan aniztasuna lantzea eta gazte jendearen bizi kalitatea hobetzea, gizarte demokratiko, zuzen eta solidarioa bilatuz, non aisiak gazteriaren beharrei erantzunen baitie.

2. artikulua. Aplikazio esparrua.

1. Foru lege hau honako hauei aplikatuko zaie:

a) Nafarroako Foru Komunitateko administrazio publikoei.

b) Nafarroako Foru Komunitatean gazteekin zuzenean edo zeharka lotutako jarduerak edo zerbitzuak egiten dituzten pertsona fisiko edo juridiko publiko edo pribatuei.

c) Gazteek legez eraturako elkarteei eta beste entitate batzuei, baldin eta horien egoitza eta jarduketa esparrua Nafarroako Foru Komunitatean badaude.

2. Foru lege honen ondorioetarako, 14 urtetik 30 urtera bitarteko adina, biak barne, duten pertsona fisikoak hartzen dira gaztetzat.

Hori hala izanik ere, beste adin muga batzuk, gutxienekoak eta gehiengoak, ezarri ahalko dira erregelamenduz, zenbait jarduera, zerbitzu eta programatan parte hartzeko, baldin eta horien izaera kontuan hartuta egokia dela uste bada.

3. artikulua. Printzipio orokorrak.

1. Gazteriaren arloko politikek printzipio hauek izanen dituzte oinarri: unibertsaltasuna, balio demokratikoen sustapena, aukera berdintasuna, gizarteratzea eta gazteen egoerari buruzko arreta integrala.

2. Gazteriaren arloko jarduketa publikoak printzipio gidari hauek izanen ditu: erantzukizun publikoa, koordinazioa eta zeharkakotasuna, administrazioen arteko lankidetzeta eta elkarlana, gazteen parte-hartzea, hurbiltasuna eta deszentralizazioa, ekintza positiborako neurriak eta lurralde- zein hizkuntza-aniztasunaren babesa, gaztelania eta euskara Nafarroako Foru Komunitateko hizkuntza berekiak direla kontuan hartuz, legedi indardunaren barruan.

4. artikulua. Gazteen aukerak eta erantzukizunak.

1. Gazteek, Konstituzioak eta antolamendu juridikoak onartzen dizkien eskubideez gainera, foru lege honetan aipatzen diren aukerak ere izanen dituzte, hautatzeko duten eskubidearen esparruan, horrela autonomia lortu eta norbanakoaren garapenerako, sustapenerako eta parte-hartze sozialerako baldintza egokiak sortu ahal izateko.

2. Gazteek, antolamendu juridikoak ezartzen dizkien betebeharez gainera, erantzukizun hauek dituzte, besteak beste:

a) Beren osotasuna errespetatzea, bizitzeko ohitura osasuntsu eta arduratsuak izanik.

- b) Bizitzarako proiektua eraikitzea funtsezko balioei jarraikiz, pertsonalki eta sozialki garatzeko aukerak aprobetxatuz.
- c) Nork bere talentua eta gaitasunak garatzea, ahaleginaren bidez, eta irekita egotea ezagutzaren, sormenaren, enpresa-ekimenaren, giza harreman eta balioen eta informazioaren eta komunikazioaren teknologien aurrean.
- d) Gizalegezkoa eta parte-hartzailea den jokabidea izatea, gizartean elkarrekin bizitzeak eskatzen duenarekin bat, hain zuzen ere berdintasunean, tolerantzian eta gainerako eskubideen errespetuan oinarriturik.
- e) Berdintasunezko eta errespetuzko jokabidea izatea arraza, sexua, erlijioa, iritzia edo beste edozein baldintza edo egoera pertsonal edo sozial dela eta.
- f) Garapen ekonomiko, sozial, politiko eta kulturalerako dagozkien erantzukizunak beren gain hartzea, gizarte justuagoa eta kohesionatuagoa lortzen laguntzeko.
- g) Ingurumena mantentzen laguntzea, errespetatuz eta zaintzan eta hobekuntzan lagunduz.
- h) Aisia eta astialdia eta teknologia berriak arduraz erabiltzea.
- i) Adingabeen kasuan, derrigorrezko hezkuntzako ikasketak egitea, beren prestakuntzari eta beren nortasuna erabat garatzeari begira; ikastetxera joateko eta bertako bizikidetzara arauak errespetatzeko betebeharra ere izanen dute.
- j) Onartzen zaizkien eskubideen jabe izateagatik eta horiek erabiltzean dituzten betebeharrak, obligazio eta erantzukizunak beren gain hartu eta betetzea.

I. TITULUA. ESKUMEN ADMINISTRATIBOAK ETA PLANGINTZA

I. KAPITULUA. Administrazio publikoen eskumenak

5. artikulua. *Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren eskumenak.*

Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren eskumenak hauek dira:

- a) Gazteen eskubideak sustatzea Nafarroako Foru Komunitatean, eta horiek babestea autonomia lortzen laguntzeko.
- b) Gazteriaren arloko politikaren jarraibide orokorrak ezartzea Nafarroako Foru Komunitatean.
- c) Koordinazioz eta elkarlanean jokatzeko administrazio publikoekin lurralde maila desberdinetan, baita entitate publiko eta pribatuarekin ere, gazteriaren arloko politikak garatzeko.
- d) Gazteriaren irudi kolektiboa zaintzea, estereotipo sexistak edo beste edozein estereotipo negatibo desagerrarazteko lan eginez.

6. artikulua. *Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuaren eskumenak.*

1. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuari dagokio gazteen eskubideak babestea, garapen politiko, sozial, ekonomiko eta kulturean askatasunez, eraginkortasunez eta gizonen eta emakumeen berdintasunean oinarrituz parte hartzearen bitartez. Horretarako eskumen hauek esleitu zaizkio:

- a) Gazteriaren arloko politika integral eta berdintasunezkoak planifikatzea.
- b) Gazteriaren arloko berariazko politikak kudeatzea eta zeharkako politikak koordinatzea.
- c) Foru lege honetan ageri diren jarduketan garapenerako ezarritako baliabide, zerbitzu eta prozeduren eraginkortasuna eta kalitatea ebaluatzeko sistema bat ezartzea.
- d) Ikuskapen lana egin eta zehapen ahalmena gauzatzea, gazteriaren arloko zentro, instalazio, zerbitzu eta programei dagokienez.
- e) Gazteriaren arloko profesionalen arduratzea eta horien onarpena eta prestakuntza sustatzea, lanbide kualifikazioei buruzko araudi indardunari jarraikiz eta hezkuntza ez-formalaren bitartez.
- f) Gazteei eta horiek ordezkatzeko dituzten taldeekin elkarrizketa egituratua izatea, eta kontsulta prozesuak ezarri ahal izatea gazteriarentzat garrantzitsutzat jotzen diren gaietan.
- g) Foru lege honetan eta gainerako antolamendu juridikoan esleitutako gainerako eskumenak, bai eta gazteriaren arloan foru lege hau betetzeko beharrezkoak direnak ere, Nafarroako Gobernuari edo beste administrazio publiko batzuei berariaz esleituta ez badaude.

2. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuan ezarriko da foru lege honetan xedatutakoa betetzeko egokitzat jotzen den antolamendu administratiboa, betiere administrazio elektronikoaren, administrazioa erraztearen eta zerbitzu publikoen kalitatearen arloetan jarraitzen diren printzipioekin bat.

3. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak erregelamendu bidez sortu eta zehaztu ahal ditu honako hauen eginkizunak, osaera eta funtzionamendu arauak:

- a) Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren Eskumenak Departamentuaren Eskumenak, gazteei zuzendutako zeharkako politikak koordinatu eta bultzatzeko tresna gisa.
- b) Gazteriaren Erakundearteko Kontseilua, gazteriari buruzko politika integralaren arloko kontsulta eta aholkularitzarako organo gisa.
- c) Tokiko Gazte Politika Koordinatatzeko Batzordea, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak eta Nafarroako toki entitateek gazteriaren arloan lankidetzara administratiboa izateko organo gisa.
- d) Nafarroako Gazteriaren Behatokia, organo tekniko prospektibo gisa, zeinaren xedea baita beharrezkoak diren ezagutzak ematea, adierazle ebaluazioaren bitartez, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteen egoera hobetzeko politikak ezar ditzan.

4. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak aintzat hartu ahalko du, publikoki, pertsonek, taldeek, erakundeek edo instituzioek, publiko zein pribatuek, egindako lanaren eredugarritasuna, betiere lan horrek gazteen parte-hartzea, autonomia eta bizi kalitatea bultzatzen baditu. Gazteriaren arloko sari eta golardoak emanen dira horretarako.

7. artikulua. *Toki entitateen eskumenak.*

1. Nafarroako toki entitateek gazteriaren arloko eskumena izanen dute beren lurralde eremuan, eta eginkizun hauek beteko dituzte:

- a) Beren lurralde eremuan gazteriaren arloko plan eta politikak prestatzeko bultzada ematea.
- b) Beren lurralde eremuan gazteen inguruko jarduerak eta programak garatu eta koordinatzea.
- c) Gazteentzako informazio, orientazio, aholku eta laguntza zerbitzuak ematea, herri bakoitzeko beharren arabera.
- d) Gazteentzako instalazio eta espazio publikoak sor daitezela sustatzea.
- e) Gazteen parte-hartzea sustatzea, beren lurralde eremuan gazteen elkarte mugimenduari lagunduz, Gazteriaren arloko Tokiko Kontseiluen bitartez bidezkoa denean, eta parte hartzeko beste modu berri batzuk erabiliz.
- f) Gazteriaren arloan Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak eskuordetutako eskumenak kudeatzea, toki araubideko legedian ageri den moduan.
- g) Foru lege hau garatzean eskuordetzen edo esleitzen den beste edozein eskumen.

2. Nafarroako Foru Komunitateko gazteen aukera berdintasuna lortzen laguntzeko xedez, gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak laguntza eta aholkuak emanen dizkie Nafarroako toki entitateei gazteriaren arloko politikak sustatzeko lanean, honako alderdi hauetan zehazki: gazteriaren arloko tokiko planak prestatzea, gazteentzako instalazioak sustatzea, gazteentzako zerbitzu eta jarduerak garatzea prebentzioaren arloan, informazioa, prestakuntza eta mugikortasuna, bai eta gazteen eskaerei erantzuten dieten beste arlo batzuk ere.

8. artikulua. *Elkarrizketa egituratua.*

Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, gazteriaren arloko politikak garatzeko, kontsulta-prozesuak burutuko ditu gazteekin, eta elkarrizketa egituratua taxutuko du Nafarroako Gazteriaren Kontseiluarekin eta legez aitorturiko beste gazte erakunde batzuekin, garrantzitsutzat jotzen diren gaietan.

II. KAPITULUA. Gazteriaren arloko politiken plangintza eta ebaluazioa

9. artikulua. *Gazteriaren Foru Estrategia.*

1. Gazteriaren Foru Estrategia dokumentu bat da, zeinean biltzen baitira Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteriaren arloan dituen jarraibide orokorrak. Bertan jaso behar dira Nafarroako gazteriak duen egoeraren analisia eta foru lege honetan aipatzen diren gazteriaren arloko politiken garapena bideratzeko ildoak, Europako eta nazioarteko jarraibideekin bat beti. Nafarroako administrazio publikoek onesten dituzten gazteriaren inguruko planek estrategia horren edukia errespetatu behar dute.

2. Gazteriaren Foru Estrategia onestearekin foru lege honetan ezarritako helburuak lortu nahi dira. Honako hauek dira horren printzipio gidariak:

- a) Gazteak gizartean errazago txertatzea eta bertan erabat parte hartzea.
- b) Gazteen autonomia hobetzea, beren talentua eta gaitasuna ahalik eta gehien garatzeko babesa emanez, aukera berdintasunean betiere, eta prozesuan duten erantzukizuna bultzatuz.
- c) Gazte politiketan esku hartzen duten eragileen arteko lankidetzeta.
- d) Gazteak gizartearen baliabide bat direla onartzea eta herrialdearen garapen ekonomikoan sartzea.

3. Hori onestea Nafarroako Gobernuari dagokio, gazteriaren arloan eskuduna den departamentuko titularrak proposaturik, Nafarroako Gazteriaren Kontseiluari kontsulta egin ondoren eta gazteak ordezkatzen dituzten erakundeek, departamentu horrek egokitzat jotakoek, esaten dutena entzun ondoren.

4. Lau urteko indarraldia izanen du, baina Nafarroako Gobernuak edozein unetan berrikusi ahal izanen du beharrezkoa irudituz gero.

5. Kontsulta eta parte-hartze prozesuen barruan, diagnosi-azterlan bat egingen da gazteen egoerari, arazoei, eskakizunei eta gehienek dituzten beharrei buruz.

10. artikulua. *Gazteria planak.*

1. Nafarroako administrazio publikoek beren lurralde esparruko gazteria planak onetsi ahalko dituzte. Plan horiek autonomia erkidegokoak edo toki entitatekoak izan daitezke, eta beren xedea izanen da Gazteriaren Foru Estrategia aplikatu eta garatzea; gazteriaren erronkei eta aukerei erantzuteko lehentasunak ezarriko dituzte, emakumeen eta gizonen berdintasuna kontuan hartuta.

2. Onesten diren Gazteria Planek foru lege honen 3. artikuluan ezarritako printzipio orokorrak errespetatu beharko dituzte eta baldintza hauek bete, gutxienez:

- a) Plan integral, unibertsal eta zeharkakoak izan behar dute, eta gazteria ukitzen duten alderdi eta arazo guztiak barnean hartu.
- b) Horiek prestatzean gazteen eta gazte entitateen parte-hartzea bermatu behar da, behin betiko onetsi aurretik, elkarrizketa egituratuaz baliaturik.

c) Honakoak eduki beharko dituzte: ekonomikoki baloratutako oroit-idazki bat, garapenari buruzko egutegi bat eta lortu nahi diren helburuetarako nahikoa eta egokia den finantziarioa.

d) Planean ezarritako politiken eta ekintzen ebaluazio eta jarraipen etengabea egin beharko da. Halaber, ebaluazio sakona eginen da planaren iraupenaren erdira iristeko unean.

3. Nafarroako Foru Komunitateak beste arlo batzuetan garatzen dituen planek, gazteen egoerarekin lotuta badaude, adinaren ikuspegia hartuko dute kontuan.

4. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak toki entitateei bultzada eta laguntza emanen die tokiko gazteria planen prestaketan.

11. artikulua. *Gazteriaren arloko politiken ebaluazioa.*

Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioako Gazteriaren Departamentuarekin batera, urtero Nafarroako Parlamentuari berriazko plan bat aurkeztuko dio foru lege honetan aurreikusitako helburuak betetze aldera, gazteriaren arloko politikek aurrera zein mailatan egiten duten egiaztatzeko.

II. TITULUA. GAZTERIAREN ARLOKO POLITIKAK

12. artikulua. *Gazteriaren arloko politikak lehenestea.*

1. Gazteriaren arloko politikek gazteen beharrei erantzunen diete, gazteriaren etapa desberdinetako berezitasunen arabera, une bakoitzean haiei legez onartutako gaitasuna kontuan hartuta.

2. Gazteriaren arloko politikek gazteak hautatzeko duen askatasuna babesteko dute, baita aukera berdintasuna eta gazteen aniztasunarekiko arreta ere, talde ahulenetan arreta berezia jarritz, eta, bestalde, ekimena, talentua, ahalegina, konpromisoa eta erantzukizuna garatzeko balioak sustatuko dituzte.

3. Alde horretatik, foru lege honetan agertzen diren neurriek honako hauek sustatuko dituzte:

a) Kalitateko hezkuntza eta bizi osoko prestakuntza.

b) Hizkuntzak ikastea.

c) Gazteen mugikortasuna, Europako eta nazioarteko esparruetan, ikaskuntzari, lan arloari, aisiari, solidaritateari eta kontzientzia orokorra sortzeari begira.

d) Kalitateko enplegua, enpresa-ekimena eta enpresa gazteen sorrera.

e) Sormena, artea, berrikuntza eta ikerketa.

f) Emantzipazioa, etxebizitza lortzea eta bizitza pertsonala, familiarra eta profesionala bateratzea.

g) Bizimodu osasuntsua eta ongizatezkoa, horretarako kirola, aisia, kultura eta ohitura onak bultzatuz.

h) Parte-hartze soziala eta pertsonen arteko kalitateko harreman inguruneak.

4. Arreta jarriko da, bereziki, gazteek hezkuntzaren, enpleguaren eta osasunaren esparruetan dituzten arriskuak, eta berriaz sustatuko dira urte gutxienerako gazteei zuzendutako sentsibilizazio eta babes programak, pertsona horien alderdi zaurgarrietan arreta jarritz horrela.

5. Foru lege honen ondorioetarako, ez dira bereizkeriatzat joko, adin tarteen eta egoera pertsonalaren arabera tratamendu berezia aurreikusi arren, justifikazio objektibo eta arrazoizkoa duten neurriak. Neurri horien artean sartzen dira ekintza positiboan oinarrituta daudenak eta benetako berdintasuna, bereziki emakume eta gizonena, lortzera bideratzen direnak.

13. artikulua. *Gazteriaren arloko politiken tipologia.*

Gazteriaren politikak bi kategoriatan bana daitezke:

a) Berriazko politikak: gazteriaren arloan eskuduna den departamentuaren eskumen direnak, nagusiki eta lehenetsunez.

b) Zeharkako politikak: beste departamentu batzuen eskumen izanik gazteengan eragina duten alderdiei buruzkoak direnak, zeharkakotasunaren printzipioa oinarri dutenak, eta gazteriaren arloan eskuduna den departamentuaren lankidetzarekin guzatuko direnak.

I. KAPITULUA. Gazteriaren arloko berriazko politikak

14. artikulua. *Gazteriaren arloko berriazko politikak.*

Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak gazteriaren arloko berriazko politikak garatuko ditu, honako hauen inguruan:

a) Gazteentzako informazioa eta aholkularitza, hau da, gazteei orientazioa eta aholkuak modu integralean ematea, horrela aukera gehiago sortuz eta garapen pertsonalerako erabaki libre eta arduratsuak hartzen lagunduz. Hori guztia gazteentzako informazio zerbitzu onartuen bitartez.

b) Gazteriaren arloko hezkuntza ez-formala, hau da, pertsonaren garapena faboratzen duten jarduerak ez-arautuen multzoa. Nafarroako Gazteentzako Jardueren Eskolak eta Astialdiko Eskolek eman ahalko dute.

c) Gazteentzako beste zerbitzu batzuk, gazteen garapena eta autonomia faboratuko dutenak eta, horien artean, gazte txartelak, gazteek aukera izan dezaten zerbitzu, produktu eta instalazioak baldintza hobeto erabiltzeko.

d) Gazteentzako jarduerak, gazteentzako ekintza multzo bat zeinen helburua baita gazteen gizarte harremanak faboratzea eta haien garapen pertsonalerako lagungarri gertatzea; jarduerak horiek, aldi berean, gazteen parte-hartzerako, inklusiorako eta sozializatorako bide izanen dira. Halakotzat joko dira, besteak beste, honako hauek:

d.1.) Mugikortasuneko jarduerak, eguneroko ingurunea utzi eta beste batera joatea ekartzen dutenak, Estatuan bertan izan edo nazioartean, horrela beste toki, hizkuntza eta kultura batzuk ezagutzeko, beste gazte batzuekin batera bizitzen ikasteko edo solidaritatea bultzatzeko.

d.2.) Aisiako eta astialdiko jarduerak, eguneroko arduetatik kanpo eta josteta, prestakuntza edo gizarte alderdiei lotuta egiten direnak.

d.3.) Sormena eta sorkuntza artistiko eta kulturala.

e) Gazteentzako instalazio eta ekipamenduak, titulartasun publikokoak edo pribatukoak izan, gazteen zerbitzura daudenak zenbait motatako jarduerak egiteko: prestakuntzako jarduerak, jarduera sozial, kultural edo artistikoak edo aisiakoak.

f) Gizonen eta emakumeen arteko berdintasun egiazkoa, hura lortzeko behar diren neurriak ezarriz.

II. KAPITULUA. Zeharkako politikak

1. atala. Gazteriaren arloko oinarrizko politikak

15. artikulua. Gazteak eta osasuna.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak ingurune eta bizitzeko ohitura osasuntsuak sustatuko ditu, prebentzio neurriak ezarriz eta osasuna sustatzeko jarduketak eginez.

2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat:

a) Gazteentzako sentsibilizazio, prebentzio eta hezkuntzako berdintasunezko ekintzak bultzatuko dituzte, arlo hauetan, besteak beste: elikadura eta ariketa fisiko osasuntsuak, loditasuna eta elikaduraren inguruko nahasteak prebenitzea; gazteen buru-nahasteak eta arazo psikologikoak prebenitzea; sexu hezkuntza; droga kontsumoa.

b) Gazteen osasunak izan ditzakeen arazoei buruzko ikerketaren, prestakuntzaren eta proposamenen gaineko ekintza orokorrak bultzatuko dituzte, familiekin, ikastetxeekin, gazteen erakundeekin, kirol erakundeekin eta beste erakunde batzuekin elkarlanean arituz.

16. artikulua. Gazteak eta kirola.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteen bizitza aktiboa eta kirol praktika faboratzeko ekintzak egingen ditu, beren garapen integralaren funtsezko zati gisa, horrela norbanakoaren bizi kalitatea eta ongizatea hobetzen laguntzeko.

2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat:

a) Gorputz hezkuntza eta kirol jarduera bultzatuko dituzte, baita gazteen bizimodu osasuntsua ere, loditasuna, lesioak, adikzioak eta substantzia kaltegarrien kontsumoa prebenitu eta horien ondoriozko tratamendua egiteko, eta, hala, adimen osasuna eta osasun fisikoa zaintzeko.

b) Kirol jarduera zuzena sustatuko dute, arreta berezia jarriz emakume gazteei, gazte etorkinei, desgaitasun fisiko, psikiko edo sentsoriala duten gazteei eta kirolerako egoera ahulean dauden beste gazte batzuei zuzendutako jardueretan. Kontuan hartu behar da parte hartzeko, talde baten barnean sentitzeko eta harremanak izateko elementu garrantzitsua dela kirola.

c) Berariazko programak abian jartzearen bidez, aldizkako jarduera fisikoa goiz uzten duten gazteen artean lehiakortasunik gabeko jarduera fisikoa eta kirola bultzatuko dituzte.

d) Herri mailako eta autonomia erkidegoko kirol txapelketak eta lehiaketak bultzatuko dituzte gazteen artean.

e) Gazteek kirol erakundeetan parte hartzea bultzatuko dute.

f) Gazteak kirol instalazioetan sartzeko bidea faboratuko dute, prezioen politika egoki baten bitartez.

g) Kirol instalazioetako titular edo arduradunen eta gazte elkarten arteko lankidetzak sustatuko dute elkarte horiei instalazioetarako sarbidea errazteko, kirol jarduerak egin ditzaten.

h) Etengabeko prestakuntza bultzatuko dute eta gazteentzako kirolaren arduradunen gaikuntza teknikoa sustatuko dute jarduketa esparru guztietan, desgaitasuna duten pertsonentzako kirolaren arloa barne.

i) Gazteriaren, kirolaren, osasunaren eta ikastetxeen arloetako profesionalen arteko lankidetzak sustatuko dute.

17. artikulua. Gazteak eta bide segurtasuna.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteak bide segurtasunaren inguruan prestatzeko jarduketak egingen ditu, arreta berezia jarriz gidatzean izaten diren arriskuzko jokoaren prebentzioan.

2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat:

a) Bide hezkuntza sustatuko dute, bai gazteriaren arloko profesionali bai gazteei berei zuzendutako sentsibilizazio kanpainen eta prestakuntza programen bitartez. Arreta jarriko da, bereziki, irisgarritasun arazoak dituztenengan.

b) Trafiko istripuak sorraraz ditzaketen arriskuzko jokoaren prebentziorako neurriak ezarrizko dituzte.

c) Gazteen bide segurtasunari buruzko berariazko azterlanak egitea bultzatuko dute.

3. Nafarroako Gobernuak, departamentu eskudunen bidez, gazteek garraio publikoa erabiltzeko sustapen neurri bereziak bultzatuko ditu, segurtasunari begira eta arrisku egoerak saihesteko, batez ere hiriarteko eremuetan, horrela gazteen arteko lotura erraztu eta beren independentzia faboratzeko. Gidatze eraginkorra eta mugikortasun iraunkorra ere sustatuko dituzte.

18. artikulua. Gazteak eta pertsonen arteko harremanak.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, departamentu eskudunen bidez, zenbait ekintza sustatuko ditu, gazteen harreman pertsonalak, familiarrak, harreman sozialak eta belaunaldien artekoak berdintasunean, errespetuan eta solidaritatean oinarritu daitezen faboratzeko.
2. Afektuzko eta sexu harremanen arloan, sexu informazio eta hezkuntza emanen da, ondokoen bitartez:
 - a) Kanpainak, ikerketak eta berariazko programak bultzatzea.
 - b) Gazteei, familiei eta gazteriaren inguruko profesionali zuzendutako hezkuntza jardueren eskaintza.
 - c) Gazteen errealitatearen arabeko zerbitzuak eskainiko dira, arloko langile adituen eskutik, gizon-emakume gazteentzako sexu-aholkularitzakoak. Gazteria, hezkuntza eta osasun arloetako departamentuek koordinatuko dituzte.
 - d) Genero indarkeriako, sexu jazarpeneko eta sexu-orientazioarengatiko nahiz -identitatearengatiko bazterketako egoeren prebentziorako eta arretarako programak bultzatuko dira.

2. atala. Aukerak sustatzeko politikak

19. artikulua. Gazteak eta hezkuntza.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioa hezkuntza sistemaren kalitateaz eta ekitateaz arduratuko da, eta gazte nafarren garapen pertsonal eta profesionala bermatzeko beharrezkoak diren neurriak hartuko ditu.
2. Hezkuntza politikak arreta berezia jarriko du ondokoan:
 - a) Eskola ongizate eremu gisa eta izaeraren eta nortasunaren garapen harmonikoaren eremu gisa sustatzea.
 - b) Autonomia pertsonala garatzea eta eguneroko bizitzako arazoak konpondu eta zailtasunak gainditzeko gaitasunen lorpena estimulatzea.
 - c) Helburu pertsonal, akademiko eta profesionalak lortzera bideratzea eta eskolako arrakasta bultzatzeko neurriak hartzea.
 - d) Ahultasun egoeran dauden gazte-taldeak eta gizartetik baztertuta gelditzeko arriskua dutenak hezkuntza sisteman txerta daitezen faboratzea.
 - e) Genero estereotipoen aurka jokatzeko hezkuntza sistemetan.
 - f) Eskolako jazarpena eta hezkuntzaren esparruko bestelako indarkeria motak prebenitzea eta horien aurka jokatzeko, eta era berean jokatzeko sexua, arraza edo jatorri soziala dela-eta jokabide arrazista eta baztertzailerak sortzen direnean.
 - g) Lanbide Heziketako eskaintzaren eta lanbide hastapeneko programen garapena eta dibertsifikazioa indartzea, eta goi mailako hezkuntzaren aldeko interesa sustatzea.
 - h) Bokazio artistikoak, zientifikoak, ekintzaileak eta abar bultzatzea.
 - i) Euskararen jakitea eta erabilera sustatzea.
3. Hezkuntzaren eta gazteriaren arloetako eskumenak dituzten departamentuek koordinazio eta lankidetzako bideak indartuko dituzte eta, taldearen aniztasuna kontuan izanik, neurri hauek hartuko:
 - a) Pertsonaren garapen integrala lortzen lagunduko duten ekintzak sustatzea, esparru hauetan: atzerriko hizkuntzak, sormena, kirola eta astialdian, ingurumenarekiko errespetuan eta boluntarioratzen oinarritutako hezkuntza, besteak beste.
 - b) Eskolako porrota bizi duten gazteengan arreta berezia jartzea, baita eskola goiz uzten dutenengan ere.
 - c) Gazteei informazioaren eta komunikazioen teknologia berrietara iristen laguntzea, hezkuntzarako tresna diren aldetik, eta, bereziki, emakumezkoei laguntzea.
 - d) Hezkuntzako hautua egiteko informazio eta orientazio zerbitzuak koordinatu eta sustatzea, eta hezkuntza mailen artean izaten diren aldaketa edo igarotze uneetan arreta jartzea bereziki.

20. artikulua. Gazteak eta enplegua.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteen enplegua lehentasunezkoztat joko du gazteriaren arloan, eta helburu orokor hauek lortzera bideratuko du bere jarduna:
 - a) Gazteen enplegua sortu eta mantentzea, eta enplegu horren kalitatea hobetzea; halaber, gazteek eratutako enpresen sorrera sustatzea.
 - b) Gazteen gaikuntza lan merkatuaren beharretara egokitzea eta prestakuntza bizi osoan izateak duen garrantziari buruz sentsibilizatzea.
 - c) Hezkuntza sistematik lan merkatura edo langabeziatik lanera pasatzeko bidea erraztea.
2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat, ondokoetan jarriko dute arreta, bereziki:
 - a) Lan esperientziarik gabeko gazteek lehen enplegua lortzea, bereziki egoera zaurgarrienean daudenek, hala nola, emakumeek, desgaitasuna dutenek, etorkinek edo gizartean baztertuta dauden edo baztertuta gelditzeko arriskua dutenek.
 - b) Gazteei kontratu egonkorak egitea, gizonen eta emakumeen aukera berdintasuneko baldintzetan betiere.
 - c) Gazteen langabezia luzea.
 - d) Nazioarteko lanbide aukerak eta aukera okupazionalak sustatzea gazteentzat.
 - e) Lan munduan sexuagatik baztertzearen inguruko prebentzioa, hala lanpostua lortzerakoan, lanpostua mantentzerakoan eta lanbidean aurrera egiterakoan, nola ordainsarrietan eta lan baldintzetan.

f) Gazteen lan istripuak, laneko jazarpena eta lan munduan izan daitezkeen babesgabetasun eta zaurgarritasun egoerak prebenitzea.

3. Prestakuntzaren eta orientazioaren berariazko esparruan ondokoa egingen da:

- a) Prestakuntza arautua utzi duten ikasleak lan merkatuan sartzera bideratutako programak abian jartzea, prestakuntzarako eta enplegurako programen bitartez.
- b) Etengabeko prestakuntza, batez ere hizkuntzetan.
- c) Gazteentzako beka programak zuzen gauzatzea, prestakuntzarako duten helburua bermatuz eta iruzurraren kontra eginez. Halaber, kalitateko praktikaldiak sustatuko dira hezkuntza sistemen eta prestakuntzarako edo enplegurako programen barruan, gazteak lan munduarekin ohitu ahal izateko.
- d) Langile gazteen lan eskubideei buruzko informazioa zabaltzea eragile ekonomiko eta sozialen bitartez, sindikatuen jardueraren garrantzia aipatuz bereziki.
- e) Lanbideen inguruko orientazio, enplegarritasun eta aholkularitzako berariazko zerbitzuen ezagutza eta erabilera bultzatzea.

21. artikulua. Gazteak eta ekimena.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak talentuaren, sormenerako gaitasunen eta ekimenerako pentsamoldearen garapena sustatuko ditu gazte nafarren artean, bai eta ikerketa, garapena eta berrikuntza ere.

2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat, jarduketa hauek egingen dituzte, besteak beste:

- a) Enpresa gazteen sorrera bultzatzea, horretarako aholkularitza zerbitzuak indartzea eta horien onarpena sustatzea.
- b) Sormenerako eta enpresa-senerako programak bultzatzea.
- c) Gazteek unibertsitateen barruan eta kanpoan egiten duten ikerketa-lanari laguntza aktiboa ematea.

22. artikulua. Gazteak eta familia.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak familia gazteen -antolamendu juridikoaren arabera edozein dela ere haien eredu- aintzatespen, babes eta laguntzarako neurriak garatuko ditu gizartearen oinarriko erakunde diren aldetik, eta familia-orientazio, -bitartekaritza eta -topagune zerbitzuak jarriko ditu haien eskura.

2. Familia gazteek emantzipazioaren lehenengo etapetan izaten dituzten zailtasunetan jarriko da arreta bereziki. Guraso bakarreko familia gazteak edo adineko pertsonak edo mendekotasuna duten pertsonak beren kargura dituztenak bereziki kontuan izanen dituzten neurriak hartuko dira.

3. Arlo bakoitzeko araudia kontuan hartuz, honako ekintza hauek gauzatuko dira familia gazteei laguntzeko:

- a) Familiak hezkuntzan eta sozializazioan betetzen dituen eginkizunen garrantzia sozialki aintzat hartzea bideratutako neurriak garatzea.
- b) Familiarekin eta harreman familiarrekin lotuta dauden gaietan aholku ematea, eta familia gazteen familia-nukleoak finkatzeko eta hazteko beharrezkoak diren euskarriak ezartzea.
- c) Emakume eta gizon gazteei laguntza ematea berdintasunean batera ditzaten familiako eta laneko bizi, eta erantzunkidetasuna sustatzea bikote gazteetako kideen artean.
- d) Guraso gazteei laguntza eta sostengua emateko programak sortzea.
- e) Elkarrekin eta erakundeekin lankidetzatza izatea arlo horretan.

23. artikulua. Gazteak eta etxebizitza.

1. Nafarroako administrazio publikoek gazteek etxebizitza (edozein modalitatetan) lortzera bideratutako ekintzak bultzatuko dituzte, haien beharrak eta ahalmen ekonomikoak kontuan hartuta.

2. Etxebizitza politikaren helburua da, gazteei dagokienez, bititokia izateko duten beharra betetzea, halako eran non izan dezaten etxebizitza bat eskuratzeko modua, ahal izanez gero alokairuan.

3. Aipatu helburua lortzeko, arlo horretan indarra duen araudiarekin bat, neurri hauek hartuko dira, besteak beste:

- a) Gazteei alokairuko etxebizitza babestua lortzeko erraztasunak ematea, halako etxebizitzak lortzeko baremo bakarraren barnean adina berariaz baloratuz.
- b) Jabegoko etxebizitza babestua lortzeko baremo bakarrean lehentasuna ematea alokairuko sistema publikoan sartuta dauden eskatzaileei.
- c) Gazteentzako berariazko programen esparruan etxebizitza babestuak sustatzea; hain zuzen ere, hasiera batean etxebizitza alokatua lortzera bideratutako programak.
4. Halaber, etxebizitza arloan dauden informazio zerbitzuak sustatuko dira, gazteen eskariei egokiturik, Nafarroako Gazteriaren Kontseiluarekin elkarlanean.

24. artikulua. Gazteak, mugikortasuna eta nazioartekotzea.

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteak prestatu eta sentsibilizatuko ditu, ingurune orokor batean garapen pertsonal eta profesionaleko aukerak aprobetxatzeko gai izan daitezzen.

2. Helburu hori lortzeko, arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat, neurri hauek hartuko dituzte, besteak beste:

- a) Nazioarteko kultura sustatzea gazteen artean.

- b) Atzerriko hizkuntzen ikaskuntza sustatzea, batez ere ingelesarena.
- c) Nazioarteko dimentsioa txertatzea hezkuntza sisteman.
- d) Gazteen mugikortasun geografikoa errazteko bideak sustatu eta gauzatzea, horrela beren prestakuntza, enplegarritasuna, lanbide kualifikazioa, kultura arteko ikuspegia eta ikerketarako nahia hobetzeko.
- e) Gazteak eta gazteriaren arloko profesionalak prestatzea Nafarroako enpresek kanporantz irekitzeko abian jarri duten ekimenari jarraitzeko gai izan daitezen.
- f) Nafarroako gazteei Europako eta nazioarteko erakunde garrantzitsuenetako postu estrategikoak lortzen laguntzeko programak bultzatzea.
- g) Gazteen nazioarteko parte-hartze soziala eta elkarteak sortzeko joera sustatzea, emakumeengan arreta berezia jarrita.

25. artikulua. *Gazteak eta gizarte zerbitzuak.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, arlo horretan indarra duen araudiarekin bat eta toki entitate eskudunen laguntzarekin eta entitate sozialekin, lan eginen du gazteen ahultasun eta zaugarritasun egoerak saihesteko, honako kasu hauetan: ezgaitasuna eta/edo mendekotasuna duten gazteak, gizarte bazterketa, genero indarkeria eta, adingabeen kasuan, babesgabetasuna edo gizarte gatazkako egoerak dituztenak.
2. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, arlo horretan eskudunak diren departamentuen bitartez eta indarra duen araudiarekin bat, jarduketa hauek eginen ditu:
 - a) Adin nagusitasunera iritsi ez diren eta arrisku edo babesgabetasun egoeran dauden gazteak babestu, Haurrentzako eta Nerabeentzako Sustapenari, Laguntzari eta Babesari buruzko abenduaren 5eko 15/2005 Foru Legean ageri diren jarduketekin bat.
 - b) Gazteei laguntza emateko kontzientzia eta lankidetzaz soziala sustatu, batez ere adingabeak direnean, eta, horretarako, gazteak babesteko berariazko programen berri ematea, babesik gabe dauden adingabeak familietan hartzeko programaren berri bereziki.
 - c) Adin nagusitasunera iritsi eta babes edo erreforma sistematik heldu diren gazteei autonomia lortzen eta helduen bizitzan erabat integratzen lagundu, haurrak eta nerabeak babesteko prozesua osatzen duten gizarteratze eta lan integratze programen bitartez.
 - d) Sentsibilizazio, prestakuntza eta hezkuntza arloko ekintzak sustatu familiaren ingurunean eta gazteentzat beraientzat, gatazken prebentziorako balioak barneratu ahal izateko.
 - e) Desgaitasuna eta/edo mendekotasuna duten gazteen gizarteratzea bultzatu bereziki, beren autonomia pertsonala eta gizartean eskubide osoko kidegintza hartzea bultzatzeko.
 - f) Gazteengan eragina duten pobrezia eta gizarte bazterketako arriskuen eta egoeren gaiari heldu, gizarte babeserako sistema eta politika guztiek batera esku hartuta.
 - g) Genero indarkeriaren aurrean gazteek duten arriskuaren eta behar duten babesaren gaiari heldu, eta horretarako prebentzioa egitea neska-mutilei zuzendutako sentsibilizazio neurrien bidez.

26. artikulua. *Gazteak eta landa ingurunea.*

1. Nafarroako lurralde aniztasuna kontuan harturik, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak erraztu eginen du gazteek gazteriaren arloko baliabide eta zerbitzuetara baldintza berdinetan iritsi ahal izatea, gazteek izan dezaten, nahi izanez gero, landa ingurunean gelditzeko modua.
2. Helburu hori lortzeko, neurri hauek hartuko dira, besteak beste:
 - a) Teknologia berriak -banda zabalarenak eta eremu publikoetan hari gabeko sistemen bitartez era sartzekoak- bultzatuko dira, eta horiek landa ingurunean ezartzea eta erabiltzea faboratuko da, bai eta horien bitartez bidera daitezen ere gazteen eta administrazio publikoen arteko harremanak.
 - b) Gazteen mugikortasuna erraztuko da landa ingurunean.
 - c) Gazteentzako jarduera ibiltariak eginen dira, bai eta landa inguruneen garapenerako lagungarri izan diren gazte arloko esperientziak trukatzeko ere.
 - d) Hezkuntza ez-formala eta hizkuntzen ikaskuntza sustatuko dira.
 - e) Asoziazionismoa eta gazteen parte-hartzea sustatuko da landa ingurunearen garapen sozial, politiko, ekonomiko eta kulturalen.
 - f) Landa ingurunean gazteentzako etxebizitzak sortu eta zaharberritzeko sustapen lana eginen da, toki entitateekin elkarlanean.
3. Berariaz, landa ingurunean enplegua sortzeko neurriak hartuko dira, eta, horretarako, autoenplegurako ekimenak garatuko dira, gazteak sektoreko jarduerekin lotutako kooperatibetan edo elkarteetan sartuko dira eta enpresa-ekimena bultzatuko da landa ingurunean.

3. atala. Gazteen irispidean jarri beharrekoen gaineko politikak

27. artikulua. *Gazteak eta kultura.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, arlo horietan eskudunak diren departamentuen bitartez eta indarra duen araudiarekin bat, gazteen kultura eta sormena sustatzeko politikak gauzatzeko dituzte.
2. Gazteei zuzendutako kultur politiken helburua izanen da beren garapen kultural eta pertsonal osoa lortzea, printzipio demokratikoen eta funtsezko askatasunen errespetatua oinarri hartuta; horretarako, gazteak kultur

agerpenetara irits daitezen erraztuko da, bai eta sorkuntza artistikoa sustatuko ere. Kultur politika horiek xede hauek lortzera bideratuta egonen dira:

- a) Gazteak kulturara iristeko bidea sustatzea, entitate publiko edo pribatuekin hitzarmenak eginez, gazte txartelen esparruan.
- b) Ondasun historiko, artistiko eta kulturalen ezagutza sustatzea oro har, eta arreta Nafarroako Foru Komunitatekoetan jartzea bereziki.
- c) Literatur sorkuntzaren irakurzaletasuna bultzatzeko, ezagutzara eta zientziara hurbiltzeko eta museo, antzoki, erakusketa, zinema eta kontzertuetan sartzen laguntzeko kanpaina instituzionalak sustatzea.
- d) Gazteen kultur elkarteak sustatzea.
- e) Arte eta kultura garaikideak zabaltzea gazteen artean.
- f) Artista gazteei laguntza ematea berariazko programen bidez eta Nafarroako Foru Komunitateko kultur eskaintza orokorrean sartuz.

28. artikulua. *Gazteak eta ingurumena.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak gazteen ingurumen hezkuntzara bideratutako politikak eta jarduketak garatuko ditu, ingurumena zaintzeko konpromiso handiagoa izan dezaten laboratzeko.

2. Ingurumenaren arloan gazteei zuzendutako jarduketek xede hauek izanen dituzte:

- a) Natura ezagutzeko eta natur ondarea baloratzeko berariazko jarduketak garatzea.
- b) Gazteentzako instalazioetan energia efizientziarako neurriak sustatzea eta ingurumen arloko boluntariotzarako gazte elkarteak sortzen laguntzea.
- c) Natura zaintzeko eta natur baliabideak zentzuz erabiltzeko ohiturak zabaltzea gazteen artean, bai eta ingurumena eta oinatz ekologikoa errespetatzeko jarrerak ere.
- d) Gazteen artean kontsumo arduratsua, berrerabilera eta birziklapena bultzatzea, bai eta energia berriztagarrien erabilera ere.

29. artikulua. *Gazteak eta teknologia berriak.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak berariazko politikak eta ekintzak gauzatuko ditu gazteak informazioaren eta komunikazioaren teknologietara irits daitezen laboratzeko, unibertsaltasunaren printzipioa eta aukera berdintasuna bermaturik betiere.

2. Arlo horretako gazte politikak xede hauek izanen dituzte:

- a) Gazteak informazioaren gizartera hurbiltzeko prestakuntza eta informazio ekintzak garatzea.
- b) Teknologia berriak elkartearen esparruan eta gazteen talde behartsuenetan ezagutu eta erabiltzeko sustapen lana egitea.
- c) Teknologia berrien erabilera zentzuzko eta arduratsua sustatzea, eta gazteek en izan beharreko segurtasun eta babesean arreta jartzea bereziki.
- d) Teknologia berrietako prestakuntza planak garatzea gazteriaren arloko profesionalentzat.

30. artikulua. *Gazteak eta kontsumoa.*

Nafarroako gazteei zuzendutako kontsumo arloko politiken xedea izanen da informazioa eta prestakuntza ematea eta beren eskubideak babestea, indarra duen araudian xedatutakoarekin bat.

Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, esparru horretan lan egiten duten entitateen laguntzarekin, gazteen artean kontsumo arduratsuen aldeko kanpainak abiaraziko ditu, eta arreta berezia eskainiko dio ekonomia solidarioari.

4. atala. Gazteek parte hartzeko politikak

31. artikulua. *Gazteak eta herritarren parte-hartzea.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak lan egingen du gazteek gizartean erabat eta berdintasunean parte har dezaten bermatzeko.

2. Arlo horietan eskudunak diren departamentuek, indarra duen araudiarekin bat, gazteek gizartean parte hartzeko neurri hauek hartuko dituzte:

- a) Ingurune egokia sortzea gazteei herritarren parte-hartzearen kulturaren parte hartzen erakusteko modu berriak ezartzeko.
- b) Gazteei zuzendutako kanpainak eta ekintzak sustatzea, arreta handiagoa jarriz agerpen eta ordezkaritza gutxiago duten taldeetan, batez ere emakume gazteen taldean.
- c) Gazteak hezkuntzaren esparrutik bideratzea pertsona eta iritzi guztiekiko errespetuarekiko konpromisoan eta belaunaldien eta kulturen arteko bizikidetzan parte hartzera.
- d) Gazteak eta Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioa elkarrengana gehiago hurbiltzera eta horien arteko elkarriketa sustatzera bideratutako beste ekintza batzuk.

32. artikulua. *Gazteak eta boluntariotza.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak sustatuko du Nafarroako gazteek boluntariotza jardueretan parte hartzea, arlo horretako araudian ezarritakoarekin bat.

2. Helburu hori lortzeko, Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, arlo horietan eskudunak diren departamentuen bitartez eta indarra duen araudiarekin bat:

- a) Gazteen boluntariotza lagundu eta sustatuko du, gizarte egoera ahul hurbilenetan batez ere, horrek balio sozial handia duen aldetik eta gazte erakundeen eta gazteriaren beraren ekarpena aintzat harturik.

- b) Boluntariotzaren kalitatea bermatzeko formulak aztertu eta ezarriko ditu, eskubideei, onurei eta abantailei, prestakuntzari eta mugikortasunari dagokienez.
- c) Kontzientziatzeko eta boluntarioak erakartzeko kanpainak egingen ditu eta eskaintza eta eskari poltsak sortuko ditu Nafarroako Gazteriaren Kontseiluarekin egiten duen kudeaketa hobetzeko, eta hurbilen dauden eta premia dagoen gizarte-errealitateetan boluntariotza sustatuko du.
- d) Babes zibileko boluntariotza eta suhiltzaileena sustatuko ditu gazteen artean, garapen pertsonalerako eta gizartearekin jarrera solidario eta altruista erakusteko aukerak diren aldetik.

33. artikulua. *Gazteak eta nazioarteko parte-hartzea.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, garapenerako nazioarteko lankidetzaz ezartzeko duen politikaren esparruan, gazteen parte-hartzea sustatuko du.
2. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak, Europar Batasunaren jarraibideen esparruan eta horretarako diseinatzen diren programen bitartez, parte-hartzea, solidaritatea, mugikortasuna eta kontzientzia europarra sustatuko ditu Nafarroako gazteen artean.

34. artikulua. *Gazte elkarteak eta gazteen beste entitate batzuk.*

1. Gazteek gizartean duten parte-hartzea erraztearren eta erantzukizun sozialeko kontzientzia sustatzearren, gazte elkarte berriak sortzen lagunduko duten mekanismoak ezarriko dira eta gaur egungo elkarte sarea indartuko da. Bereziki sustatuko da gazte-gaztetandik eta hezkuntzaren esparruan parte hartzea.
2. Gazteei zerbitzuak ematen dizkieten beste entitate batzuk sortzea sustatuko da, baita sor daitekeen beste edozein entitate ere, gazteek gazteriaren arloko politiketan parte hartzeko benetako bideak diren aldetik. Horri begira, gazte entitatetzat jotzen dira 14 urtetik 30 urtera bitarteko kideak izan eta Nafarroako Foru Komunitatearen barnean aritzen direnak.
3. Gazteriaren arloan eskuduna den departamentuak beharrezkoak diren zerbitzuak eta laguntza emanen dizkie gazte entitateei, era daitezen, eta administrazio tramiteak erraztu egingen dizkie administrazio elektronikoaren bitartez.
4. Gazte elkarte eta entitateek beren xede eta jardueretarako behar dituzten instalazioak eta ekipamenduak erabil ditzaten faboratuko da.

35. artikulua. *Nafarroako Gazteriaren Kontseilua.*

1. Nafarroako Gazteriaren Kontseilua zuzenbide publikoko entitate bat da, nortasun juridiko propioa duena eta bere xedeak betetzeko gaitasun osoa duena. Jokatuko du foru lege honetan, bera sortzeko foru dekretuan eta bera garatzeko gainerako arauetan ezarritakoaren arabera.
2. Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren funtsezko xedea da gazteen parte-hartzea sustatzea Nafarroako Foru Komunitateko garapen politiko, sozial, ekonomiko eta kulturalen, bai eta gazteen eskubideak zaintzea ere, bereizkeriarik eta bazterketarik izan ez dezaten eta erabat gara daitezen.
3. Nafarroako Gazteriaren Kontseilua izanen da Nafarroako Foru Komunitatearen lurralde esparruko gazteen entitateen eta gazteriaren ordezkari organo gorena, bai eta kasuan kasuko administrazioaren solaskide nagusia ere.
4. Hauek dira Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren eginkizunak:
 - a) Gazteen asoziazionismoa sustatzea, aukeren berdintasunean, haren garapena sustatuz eta beharrezkotzat jotzen duen edo eskatzen zaion babesa, laguntza eta aholkularitza emanez.
 - b) Nafarroako Foru Komunitatean gazteriaren tokiko nahiz eskualdeko kontseiluak sor daitezen bultzatu eta sustatzea.
 - c) Jarduerak sustatzea ziurtatze aldera gazteek berdintasunez parte hartzen dutela haiengan eragina duten erabaki eta neurrietan.
 - d) Administrazioak gazteriarekin zerikusia duten gaiak aztertzeko ezartzen dituen kontsulta-organoetan parte hartzea, eta interesgarritzat jotzen dituen gainerakoak proposatzea.
 - e) Administrazioaren eta gazteen arteko solaskidea izatea.
 - f) Nafarroako Gobernuarekin lan egitea gazteentzako politika bat prestatzen, populazio gaztearen arazoekin lotutako kanpainak eta jarduerak sustatuz.
 - g) Gazteengan eragin eksklusiboa duten foru legeen aurreproiektuei buruz eta foru dekretuen proiektuei buruz informatzea.
 - h) Gazteriarekin zerikusia duten gaien buruzko txosten edo azterlanak egitea, beren kasa nahiz Administrazioak eskatuta. Horretarako, Nafarroako Gazteriaren Kontseiluak Administrazioari beharrezkotzat jotzen duen informazioa eskatu ahalko dio.
 - i) Eskualdeko, nazioarteko eta nazioarteko lankidetzaz sustatzea, gazteriarekin zerikusia duten arloetan.
 - j) Nafarroako Gazteriaren Kontseiluko kideak ordezkatzeko gobernuetako nahiz gobernu kanpoko erakunde eta foroetan, berariaz gazteriari buruzkoak diren enketetan zein bestelakoetan.
 - k) Gazteen bizi kalitatea hobetzen eta aisia modu osasuntsuan garatzen laguntzea, jarduera kulturalak, informatiboak, prestakuntzakoak eta parte-hartzaileak antolatuz eta haiek gazteen populazio osoaren ezaugarrien arabera planifikatuz.

l) Gazteen zerbitzuan Nafarroako Foru Komunitatean dauden baliabideak eta ondarea eraginkortasunez kudeatzeko neurriak proposatzea eta neurri horiek hartzen laguntzea; halaber, aipatutako baliabideak eta ondarea erabiltzeko irizpideak ezartzea.

m) Gazteriaren arloan eskuduna den Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioiko departamentuak esleitutako edo delegatutako beste edozein eginkizun.

5. Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren osaketa, antolamendua eta funtzionamendua erregelamendu bidez ezarriko dira.

36. artikulua. *Gazteriaren eskualdeko eta tokiko kontseiluak.*

1. Gazteriaren eskualdeko eta tokiko kontseiluak, beren lurralde-esparruan, gazteen entitateen eta gazteriaren ordezkartza organo gorenak dira, bai eta kasuko administrazioekiko solaskide nagusiak ere.

2. Eskualdeko kontseiluen eraketa, helburuak, osaketa, eginkizunak eta aitorpena erregelamendu bidez arautuko dira.

III. TITULUA. BALIABIDEAK ETA FINANTZIAZIOA

37. artikulua. *Finantziario iturriak eta printzipioak gazteriaren arloan.*

1. Gazteriaren arloko jarduera, zerbitzu eta instalazioek sortzen dituzten gastuen finantzabideak honako hauek izanen dira:

a) Nafarroako aurrekontu orokorretako eta Nafarroako toki entitateen aurrekontuetako ekarpenak.

b) Beste administrazio publiko batzuek egiten dituzten ekarpenak, hala gertatzen denean.

c) Entitate pribatuek xede horretarako egiten dituzten ekarpenak.

d) Gazteriaren arloko zerbitzu eta instalazioen erabiltzaileen diru ekarpenak.

e) Xede horretarako ezarritako jaraunspenak, dohaintzak edo legatuak.

f) Xede horretarako ezarritako zuzenbide publiko edo pribatuko beste edozein diru-sarrera.

2. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak, gazteriaren arloan eskuduna den departamentuaren bitartez, laguntza emanen die Nafarroako toki entitateei gazteriaren arloko jarduera, zerbitzu eta instalazioak gara ditzaten. Halaber, laguntza emanen du Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren ohiko funtzionamendurako, bai eta gazte elkarte eta entitateei eta gazteekin lan egiten duten eragile sozialei eta entitate publiko eta pribatuei ere.

3. Foru lege honetan araututako gaien aplikazioari eta garapenari dagozkien kontusailen urteko aurrekontu-zenbatekoaren aldaketak, ekitaldiz ekitaldi, Nafarroako aurrekontu orokorretan kasuko ekitaldian gertatzen den batez besteko aldaketaren antzekoa izatera joko du.

38. artikulua. *Erabiltzaileek finantziazioan parte hartzea.*

1. Gazteriaren inguruko jarduera edo zerbitzuetan parte hartzeko edo instalazioak erabiltzeko tarifen araubidea gazteen berriazko ezaugarriak kontuan hartuz ezarriko da.

2. Erabiltzaileek jardueretan parte hartzeagatik, zerbitzuak jasotzeagatik edo instalazio publikoak erabiltzeagatik ordaindu beharrekoa ez da inolaz ere horien kostutik gorakoa izanen.

3. Nafarroako administrazio publikoek diru-laguntzak emanen dizkiete gazteei, zuzenean edo gazteak bildu eta ordezkatzan dituzten erakundeen bidez, errazagoa izan dezaten jarduera eta zerbitzuetan parte hartzea eta gazteentzako instalazioak erabiltzea.

IV. TITULUA. IKUSKAPENA ETA ZEHAPEN ARAUBIDEA

I. KAPITULUA. Gazteriaren arloko ikuskapena

39. artikulua. *Ikuskapenerako eskumenak eta eginkizunak.*

1. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak eta toki entitateek, beren eskumenen esparruan, koordinatuki beteko dute gazteriaren arloko ikuskapen eginkizuna, eta beharrezkoak diren baliabideak eta langileak jarriko dituzte horretarako.

2. Ikuskapen lana zerbitzu eta jarduera ikuskatuekiko loturarik gabe eta autonomiaz eginen da, eta foru lege honetan eta hori garatzen duten erregelamendu-arauetan xedatutakoari hertsiki jarraikiz.

3. Gazteriaren arloko ikuskapenak, beste lege batzuetan araututako ikuskapen jarduerak galarazi gabe, eginkizun hauek izanen ditu:

a) Foru lege honetan eta aplikatu beharreko gainerako arauetan ezarritako betebeharrak betetzen diren begiratu eta egiaztatzea, horiek ez betetzeak arau-hauste administratiboa ekar dezakeenean.

b) Foru lege honetan eta hori garatzeko erregelamenduan xedatutakoari buruzko txostenak egin eta aholkuak ematea.

c) Partikularren erreklamazio edo salaketen xede diren eta arau-haustea izan daitezkeen gertaerak egiaztatzea.

d) Laguntza publikoren bat jaso duten gazte jardueren garapena kontrolatzea.

e) Erregelamendu bidez esleitzen zaizkion gainerakoak.

40. artikulua. *Ikuskatzaileak.*

1. Gazteriaren arloko ikuskatzaileek agintea izanen dute ondorio guztietarako, beren lanean ikusten dituzten egitateen eta jasotzen duten informazioaren gaineko isiltasun profesional zorrotza eskatuko zaie eta, beren lana egiteko, beharrezkoa duten laguntza eta babesa eska diezaiekete beste agintari batzuei, eta horiek ematera behartuta egonen dira.

2. Eginkizunak betetzean, gazteriaren arloko ikuskatzaileek zilegi izanen dute, indarra duen legediarekin bat, foru lege honek ezarritako araubidearen mende dauden lokal, instalazio, jarduera eta zerbitzuetan alde zuzenak abisatu gabe eta nahi dutenean sartzea, egoitzaren bortxazintasuna errespetatuz betiere, eta beharrezkotzat jotzen duten informazio eta dokumentazioa eskatzea.
3. Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioak aldi baterako gaitu ditzake gazteriaren arloko ikuskatzaileak, bertako langileen artetik hautatuta.

II. KAPITULUA. Zehapen araubidea

41. artikulua. Gazteriaren arloko arau-haustek.

1. Foru lege honetan ageri diren arau-haustek arinak, larriak eta oso larriak izan daitezke.
2. Honako hauek dira arau-hauste arinak:
 - a) Foru lege honetan ezartzen diren betebeharretan edo erregelamenduz ezar daitezkeenetan atzerapen soil bat dakarten jarduketak edo ez-egiteak.
 - b) Prestakuntza lanetan aritzea horretarako eskatutako baldintzak bete gabe.
 - c) Gazteentzako informazio zerbitzuak eman edo ezartzea horretarako eskatutako baldintzak bete gabe.
 - d) Entitate publiko edo pribatuek gazte txartelaren inguruan lortutako konpromisoak ez betetzea, kalifikazio larriagorik ez dagoenean.
 - e) Gazteentzako instalazioen funtzionamendu, mantentze eta kokapenerako baldintzak ez betetzea.
 - f) Beste kalifikazio larriagorik ez duten baldintzak ez betetzea.
3. Honako hauek dira arau-hauste larriak:
 - a) Ikuskapen lana oztopatzea baina eragotzi gabe.
 - b) Zerbitzu eta instalazioetan funtsezko aldaketak egitea beharrezkoak diren arauko formalitateak bete gabe.
 - c) Arau-hauste arintzat jotzen direnak, zabarkeria larri edo araua hausteko asmorik agertu ez arren inguruabar hauetakoren bat izaten denean: gazteentzako jarduera, zerbitzu edo instalazioen erabiltzaileen osasun edo segurtasunerako arrisku larria sortu bada, edo kalte fisiko edo psikiko larria, edo larritzat jotzerik ez izan arren erabiltzaile askorengan baldin badu eragina.
 - d) Nafarroako Gobernuak sustatzen dituen gazte txartelak ematea Gobernuaren beraren baimenik edo horretarako gaitzen duen titulurik izan gabe.
 - e) Gazteentzako instalazioei dagokienez, langileek eskatzen diren tituluak ez izatea, erantzukizun zibileko aseguru polizarik ez edukitzea, larrialdi planik ez izatea eta baimendutako jende kopurua gainditzea.
 - f) Aisiako eta astialdiko jarduerak egitea horretarako langile tituludunik izan gabe eta material egokia eduki gabe, eta baimenen eta segurtasunaren arloan ezarritako arauak bete gabe.
4. Honako hauek dira arau-hauste oso larriak:
 - a) Ikuskapenari ezetza eman edo oztopatzea eta, horren ondorioz, eragozteak.
 - b) Arau-hauste larritzat jotzen direnak, gazteentzako jardueren, zerbitzuen edo instalazioen erabiltzaileen osasun edo segurtasunerako arrisku larria dagoenean, edo kalte fisiko edo psikiko larria egiten denean, zabarkeria larria edo araua hausteko asmoa atzematen denean bi kasuetan.
 - c) Gazteentzako instalazio transferituak edo kudeaketa eskuordetua dutenak instalazioen gaineko hitzarmenean edo egintzan ageri den xederako ez erabiltzea, baizik eta beste baterako, eta, edozein modutan ere, gazteentzat soilik diren jarduera edo zerbitzuetarako ez erabiltzea.
 - d) Gazteentzako instalazioetan edo jardueretan arrazakeria, xenofobia, indarkeria edo balio demokratikoen kontrako beste jokabide batzuk izatea edo baimentzea.

42. artikulua. Zehapenak.

1. Foru lege honetan sailkatutako arau-haustek zehapen hauek izanen dituzte:
 - a) Arau-hauste arinak ohartarazpen idatziarekin edo 300 eurotik 3.000 eurora bitarteko isunarekin zehatuko dira.
 - b) Arau-hauste larriak 3.000,01 eurotik 30.000 eurora bitarteko isunarekin zehatuko dira eta, gainera, gazteriaren arloko jarduerak egiteko administrazio baimena lortzeko debekua jarriko da edo baimena kenduko da, sei hilabeterako, gehienez ere. Horretaz gainera, zilegi izanen da zehapen hauetakoren bat edo batzuk jartzea, bidezkoa dena kontuan harturik, arau-haustearen eta erantzulearen izaeraren arabera:
 - b.1) Instalazioa, astialdiko eskola edo informazio zerbitzua gehienez ere lau urterako ixtea.
 - b.2) Gazteriaren arloko profesionala gehienez ere lau urterako desgaitzea.
 - b.3) Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren dirulaguntzak jasotzeko urte batetik bost urtera bitarte desgaitzea.
 - c) Arau-hauste oso larriak 30.000,01 eurotik 100.000 eurora bitarteko isunarekin zehatuko dira eta, gainera, gazteriaren arloko jarduerak egiteko administrazio baimena lortzeko debekua jarriko da edo baimena kenduko da, hamabi hilabeterako, gehienez ere. Horretaz gainera, zilegi izanen da zehapen hauetakoren bat edo batzuk jartzea, bidezkoa dena kontuan harturik, arau-haustearen eta erantzulearen izaeraren arabera:
 - c.1) Instalazioa, astialdiko eskola edo informazio zerbitzua lau urtetik gorako aldirako edo betiko ixtea.

c.2) Gazteriaren arloko profesionala lau urtetik gorako aldirako edo betiko desgaitzea.

c.3) Nafarroako Foru Komunitateko Administrazioaren diru-laguntzak jasotzeko bost urtetik hamar urtera bitarte desgaitzea.

2. Zehapenen maila ezartzeko honako hauek hartuko dira kontuan:

a) Kaltea jasan duten pertsonen kopurua.

b) Egindako kalteen izaera.

c) Lortutako legez kontrako onura.

d) Araua hausteko asmoa izatea.

e) Arauak behin eta berriz haustea, urtebeteko epean izaera bereko arau-hauste bat baino gehiago egin izanagatik, ebazpen irmo baten bidez hala dela deklaratu denean.

3. Zehapena ezartzeak ez du baztertzeko kalte eta galeren ondoriozko ordaina ezarri ahal izatea arau-hausleari.

Lehen Xedapen Gehigarria. *Gazteriaren Plan Integrala.*

Nafarroako Gobernuak, foru lege honek indarra hartu eta bi urteko epean, autonomia erkidegoari dagokion Gazteriaren Plan Integrala prestatu eta abian jarriko du.

Bigarren Xedapen Gehigarria. *Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren finantziazioa.*

Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren finantziazioa gaurkotu eginen da eta, kasua bada, handitu, foru lege honetan esleitzen zaizkion eginkizun berriak garatu ahal ditzan.

Hirugarren Xedapen Gehigarria. *Kontsultako eta elkarrizketa egituratuko prozesuak.*

Nafarroako Gobernuak, foru lege honek indarra hartu eta urtebeteko epean, gazteekin eta gazteen erakundeekin kontsultako eta elkarrizketa egituratuko prozesuak aurrera eramateko metodologia eta baldintzak ezarriko ditu erregelamendu-garapen baten bitartez, eta horretarako Nafarroako Gazteriaren Kontseiluaren parte-hartzeaz baliatuko da.

Xedapen Iragankor Bakarra. *Aplikatu beharreko erregelamendu-araudia.*

Foru lege hau garatzeko erregelamendua onetsi bitartean, gazteriaren arloan indarra duten xedapen orokorrak aplikatuko dira, haren kontrakoak ez badira.

Xedapen Indargabetzaile Bakarra. *Indarrrik gabe uzten diren xedapenak.*

Indarrrik gabe uzten dira Nafarroako Gazteriaren Kontseilua sortzen duen apirilaren 18ko 110/1986 Foru Dekretuko 1., 2., 3. eta 4. artikulua.

Azken Xedapenetako Lehena. *Erregelamendu-garapena.*

Ahalmena ematen zaie Nafarroako Gobernuari eta gazteriaren arloan eskuduna den departamentuko titularrari, foru lege hau aplikatu eta garatzeko eska daitezkeen erregelamendu-xedapenak eman ditzaten.

Azken Xedapenetako Bigarrena. *Indarra hartzea.*

Foru lege honek Nafarroako Aldizkari Ofizialean argitaratu eta hogeit hamar egunen buruan hartuko du indarra